

דברי תורה

מאת ב"ק מרכז אדמו"ר שליט"א

שנאמרו שבת פרשת פנחס תשע"ח לפ"ק

ויצא לאור ע"י מכון מעದני מלך וויען - גליון אלף מ"ב

בסעודה שלישית

בקעט מהתיבת נחלת יעקב וויען - לאך שעילדריך

באמת חרא קושיא מהתורצת בחברתה, כי אמרו (הגייה יב) אויר שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון, אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, כיון שנסתכטל הקדוש ברוך הוא בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשייהם מוקולקלים, עמוד וגנוו מהן, שנאמר (איוב לא-טו) וימנע מרשעים אורם, ולמי גנוו, לצדיקים לעתיד לבא ע"ב. ואם כן בשבייל מעשיהם של הרשעים לא היה אפשר להגדיל אויר החכמה, והוציאו למעט הלבנה. ولكن כשראה ה' שלא מיתבאה דעתה, אמר לישראל הביאו עלי כפירה שמייעתי הירח, שאתם אשימים בזה, שם היותם טובים לא היה צריך רק למעט הירח, רק שהחכמה תוגדל, וכמו שיהיה לעתיד כשיתוקן חטא אדם הראשון ע"ב. (ויעין בה בפרוסט יוסף פ' בראשית אות כט).

ומעתה הא דיש מייעוט הלבנה, וחידושה בכל חודש, זה נגרם על ידי מעשינו, שאין אנו ראויים לרוב טוביה של אויר החכמה, ולא היו יכולים להגדיל אויר החכמה אלא למעט אויר הלבנה. ועל כן אמר הכתוב ז'בראשי חדשיכם' דיקא, כי אתם במעשיכם גרמתם הראשי חדשיכם', ולכן מוטל להביא השער עזים חטאתי לה', כי מצד ה' היה יכול להגדיל אויר החכמה, ולהניח אויר הלבנה כאור החכמה, אבל אתם אשימים בזה, ולכן הביאו עלי כפירה על שמייעתי הירח.

*

וזהנה (בקידוש לבנה) אנו מבקשים, יהיו רצון מלפניך למלאות פגימת הלבנה ולא יהיה בה שם מייעוט, יהיו אויר הלבנה כאור החכמה, כמו שהיתה קודם מיעוטה שנאמר את שני המאורות הגדולים ע"ב. ויש להבין למה אנו מדגישין

ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה', פרים בני בקר שניים וגור, ושעיר עזים אחד לחטאתי לה' (כח-יא). ובאוור החים ה' דקדק למה אמר בכינוי 'חדשיכם', ולא אמר ובראשי 'חדשיכם'. וכותב לפפי שקידוש החודש תלי בבית דין של מטה ע"ב. ואכתי תקשה למה נרמז זאת דיקא כאן.

ובגמרא (חולין ס:) דקדקו עוד, אמר רבי שמעון בן לקיש מה נשתגה שעיר של ראש חדש שנאמר בו (חטאתי לה), אמר הקב"ה שעיר זה יהא כפירה על שמייעתי את הירח. דרבי שמעון בן פזי רמי, כתיב (בראשית א-טו) ויעש אלקיים את שני המאורות הגדולים [דמשמע שניהם גדולים], וכותב את המאוור הגדל ואת המאוור הקטן. אמרה ירח לפני הקב"ה, רבונו של עולם אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד. אמר לה לכני ומעטי את עצמך. אמרה לפני רbesch"ע הויאל ואמרתי לפניך דבר הגוןامي עטמי. אמר לה לכני ומשל ביום ובלילה [נחמה היא]. אמרה ליה מאוי רבותיה דשרגא בטיחרא מאוי אני [נור בעחרים אינו מאיר]. אמר לה זיל לימנו בר ישראל ימים ושנים. אמרה ליה יומה [חמה] נמי אי אפשר דלא מנו ביה תקופות נמנין לחמה, ועל התקופה מעברין את השנה], כתיב (בראשית א-טו) והוא לאותות ולמועדים ולימים ושנים. זיל ליקרו צדיקי בשמייך, יעקב הקטן, שמואל הקטן, דוד הקטן. חזיה דלא קא מיתבאה דעתה, אמר הקב"ה הביאו כפירה עלי שמייעתי את הירח ע"ב.

ונרא דהנה בלב אריה (שם) הקשה, דלמה צוה ה' שבני ישראל יביאו כפירה על מייעוט הירח, ולא הקב"ה עצמו. אך באמת קשה עוד, למה המיעיט ה' את הירח, הלא היה יכול להגדיל אויר החכמה, והלבנה תעמוד על מעמדה. אבל

הקטן למלשלת הלילה ואת הכוכבים, על ידי שימוש את הלבנה, הרבה צבאה להפיס דעתה ע"כ. ומקורו במדרש (ב"ר-ה) אמר רבי אחא, משל מלך שהיה לו שני אופוטרופין, אחד שלט בעיר ואחד שלט במדינה, אמר המלך הויאל ומיעוט עצמו זה היה שולט בעיר, גור אני עלי, בשעה שהוא יצא תהא כל אוכלוסא יוצאה עמו, ובשעה שהיא נכנס תהא בוליל ודימוס נכנס עמו. כך אמר הקב"ה, הויאל והלבנה זו מיעוט עצמה להיות שלטת בללה, גור אני עלי, בשעה שהיא יוצאה שיש לה כוכבים יוצאים עמה, בשעה שהיא נכנסות יהו הכוכבים נכנסים עמה ע"כ. והיינו שאחר שקיבלה דבריו הדפה אחריה, להרבות צבאה ברבבי רבבות כוכבים שייצאו עמה.

*

א' באמת המאמר זהה אומר דרשוני, הלא מבואר ברמב"ם (ה' טהרי התורה ג-ט) כל הכוכבים והגללים כולם בעלי נש ודעה והשלל הם, והם חיים ועומדים ומיכירין את מי שאמיר והיה בעולם, כל אחד ואחד לפי גודלו ולפי מעלהו משבחים ומפארים ליצרים כמו המלאכים. וכשם שמכירין הקב"ה כך מכירין את עצמן ומיכירין את המלאכים שלמעלה מהן. ודעתי הכוכבים והגללים מיעוטה מדעת המלאכים וגודלה מדעת בני אדם ע"כ. וכן אנו אומרים (בתפלת יום שבת קדש) טובים מאורות שברא אלקינו, יצרים בדעת ולבינה והשלל. ואיך יתכן שהירח תרדוף לה יציר הארץ שתתפתחה ממנה, ואיך לא מיתבה דעתה ממנה שצוה עליה ה'. וגם למה הרבה את צבאה דיקא בכוכבים.

ונראה דאיתא ברמב"ם (ה' טהרי התורה ב-א) הא-ל הנכבד והנורא זהה מצווה לאחבו וליראה אותו, שנאמר (דברים ו-ד) ואהבת את ה' אלקיך, ונאמר (דברים י-כ) את ה' אלקיך תירא. והייך היא הדרך לאהבתו ויראותו, בשעה שיתבונן האדם במשיו וברואיו הנפלאים הגדולים, ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתואזה תאזה גדולה לידע השם הגדל, כמו שאמר דוד (תהלים מב-ט) צמאה נשפי לאלקים לא-ל-חי. ובש machshav בדרכם האלו עצמן, מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד, יודע שהוא בריה קטנה שללה אפלה, עומדת בדעת קלה מיעטה לפני תמים דעת, כמו שאמר דוד (שם ח-ד) כי אראה שמייך מעשה אצבעותיך, מה אנווש כי תזכרנו ע"כ.

וזהענין הוא, כי בני אדם רגילים לראות הטבע يوم יום, ולכך אין מתפעלים ממנה. אבל החוקר ומתבונן במשיו וברואיו הנפלאים, יכיר מהם עוצם גדול ית"ש, וمبיאו לאהבת

'פגימת' הלבנה, הלא גם כאשר הלבנה היא במילואה, נתמעטה ממנה שהיתה מ לפניה,DOI באמורה למלאות 'מיועט' הלבנה, וכי אור הלבנה כאור החמה.

ונראה דאיתא בגמרא (חולין ס) אמר רבי יהושע בן לוי כל מעשה בראשית בקומתן נבראו, בדעתן נבראו [שהודיעם שיבראם והם ניאותן], בצביהם נבראו [בדמותם שהבראו להם], שנאמר (בראשית ב-א) ויכלו השמים והארץ וכל צבאים, אל תקרי צבאים אלא צבונים ע"כ. והיינו שרצה ה' שככל הבריאה כולה תהא מרווחה בבריאותה בדמותה ובכורתה. אמנם דבר אחד יש בבריאת שאניה מרוצה בצבינה, והוא אמרה גודלה, ניאותה והסתכמה לאוותה דמות, אבל אחר כך המיעיטה ה' שלא לרצונה, ונשאר דבר יחידי בהבריאת שאניה מרוצה בצבינה. ודבר זה CAB כביכול לكونה, כד חזיה שלא קא מיתבא דעתה, ואמר ה' הביאו כפירה עלי' שמייעיטה את הירח, ואין כל הבריאת לצבינה. וזה 'פגימת' הלבנה, שהיא היחידית שנפגמה שאין בראתה לצבינה. ועל זה מהתפללים שלעתיד כאשר תחזר להיות אור הלבנה כאור החמה, כמו שהיתה קודם מיעטה, אז תתמלא פגימת הלבנה, ותהיה כל העולם מותקנת לצבינה.

*

וזה דבר זה הוא מוסר השכל למאורים, כל הרודף אחר הכבוד, הכבוד ברוח מננו. וכל הבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחורי (וכען זה בעירובין יג). כי הירח שרצה בגודלה יותר נתמעטה כבודה, והשמש שלא רודפה אחר כבוד, ולא איבפת לה בשתי מלכים בכתר אחד, נשארה בגודלה.

ונראה דלכן אמר ה' לאברהם, אני הנה בריתי אתה, והיית לבן המון גוים, ולא יקרא עוד את שמו אברם, והיה שמו אברהם (בראשית י-ד). כי אמרו חז"ל (חולין פט) אמר להם הקב"ה לישראל, חוש肯יכי בכם, שאפיקו בשעה שאני משפיע לכם גודלה, אתם ממעטין עצמיכם, נתתי גודלה לאברהם, אמר לפני (שם י-כ) ואני עפר ואפר ע"כ. והיינו שנתן לו גודלה, אב המון גוים נתתיק, והוא עניינו עפר ואפר. ולכן קרא אותו 'אברהם' שהוא נוטריקון, ר' יודף אחר הכבוד הכבוד בירוח מ'מנו. בירוח מ'ין ה'כבוד ה'כבוד ר' יודף אחורי, להורות על מדרתו, כי הגם שנעשה אב המון גוים, הוא עומד בענותנותו כמו מתחלה (ק אמרתי בחזון ליל).

וזה שוב כאשר קיבל הלבנה על עצמה דין של הקב"ה, לכוי ומעטי את עצמן, אמר הכתוב (שם א-ט) ואת המאור

וזה השם היא הבריאה היוצר גודלה שברא ה' בעוולמו, וממנה מתקסס עילאה יתרה שאות, שההתבוננות בה מביאה כל בני העולם לאהבת ה' ויראתו. ומתחללה היהת גם הירח בגודל זו, וגם ממנה הגיע קילוטו של מקום. וכעת שנטקתן יותר מששת אלפיים פעמים ממה שהיה מתחלה, אבדה מעלה זה, שאין התפעלות בריאתה גודלה כמו שהיא הייתה מוקדם. ועל דבר זה נצטערה הלבנה, אשר עד עתה הייתה מספרת גודלה ה' ששת אלפיים יותר פעמים ממה שמספרת עתה, ודבר זה CAB לה מאד.

זהшиб לה ה', לכני ומשל ביום ובלילה, תהיה לך מעלה יתירה, שעת הספר שבחו של מקום ביום ובלילה, והמשמש אינה מקלט אלא ביום. ועל זה ענה הירח, מיי רבותיה שרגא בטיהרא מיי האני. בשעה שיש שם השורה על הארץ, ומכירין ממנה גודל כה ה', אין הנר הקטנה של הלבנה מוספת כלום. אמר לה, זיל לימנו בר' ישראליים ושנים, הלא תהיה לך זכות נספה בעת, שעל ידריך יתקדשו כל מועד ה' שתלוים בקידוש החודש. ועננה הלבנה, שמעלה זו הייתה לה גם עד עתה, שהי ישראלי מונים בה התקופה.

אמר לה זיל ליקרו צדיקי בשמר, יעקב הקטן, שמואל הקטן, דוד הקטן. והכוונה היא, כי מדת העונה חשובה מאד בעיני ה', ותוועת ה' כל גבה לב.ohl והלבנה מלמדת אותנו מדה זו, שמתחללה רצתה גודלה, אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, והכבד ברחה ממנה, שנטקתן ששת אלפיים פעמיים. ושוב כאשר קיבלה באהבה למעט עצמה, נתעלתה בירבי צבאייה. ואם כן כבוד ה' תתעללה על ידה לכל בא עולם ללימוד מדת העונה, וצדיקים יקראו בשמר יעקב הקטן, שמואל הקטן, המורה על ענותנותם.

אך עם כל זה לא מיתבא דעתה, כי צדיקים כאלו שלומדים ממנה לתפות מדת עונה, הם מועטים מאד, ורואה דרכם דעלמא רודפים אחר הגודלה והכבד, וממילא לא משלים זה מה שנחסר ממנה הכבוד שמים שיצתה ממנה בהיותה המאור הגדל, ולא מיתבא דעתה. ואם כן מי הוא האשם בכל זה, שלא מיתבא דעתה בכר, היינו בני אדם שלא למדים מדת העונה ממנה, על כן הם צירין להבייא כפירה, שבשבילם לא מיתבא דעתה של הלבנה. על כן אמר ה' הביאו כפירה שמייעטתי את הירח, אשר בשביבכם נגרם שנשאר הכאב של הלבנה.

ועל כן לפיסחה עוד יותר, הרבה ה' את צבאה ברבבי רבבות כוכבים, אשר ביחיד הם הרבה יותר מכמה המשמש, שהרי כמה כוכבים יש שהם גדולים מכל כדור הארץ, וזה ישלים ההתבוננות בגודל כבוד ה' שהוא מתחלה מהירח וניטל

ה', ויראותו. הנה נקח נא השם והירח והכוכבים, מבואר ברמב"ם (שם ג-ח) כל הכוכבים הנראים, יש מכאן כוכבים קטנים שהארץ גודלה מאחד מכאן, ויש מכאן כוכבים גדולים שככל אחד מכאן גדול מן הארץ כמה פעמיים. והארץ גודלה מן הירח כמו ארבעים פעמיים, והmesh גודלה מן הארץ כמו מאה ושבעים פעמיים, נמצא הירח אחד מששת אלפיים ושמונה מאות מן השימוש בקירוב ע"ב.

הבעלי חיים שברא ה' בעוולמו, חייו ובהמות ועופות ודגים, יש בהם אלפיים מינים וסוגים, וכל מין באופן מיוחד בטבעו. והם מקרני ראים עד ביצי כנים. והייתו השקטן כמה נפלא בראיתו, בעינים ורגלים והרגשותיו. וה' מפרנס אותן, והם רבבי רבבות, ואין אחד מהם מות ברעב. ועל כולם גודל חכמה העצומה שיש בהאדם עצמו, שיוכל לראות ולשmeno ולדבר, ומה קטע הכמות שבתוכו יש כל חושי האדם.

והעשבים והאלנות ופירוטיהם, לאלפי אלפיים מינים, כל פרח פרח לעצמו. ואיך הם גדלים מהאדמה, אחר שורען בתוכו ונركב הזורע לגמרי. ודוד המלך כאשר הוציא פלאי הבריאה, ברכי נפשי את ה', אלקי גודלת מאד (תהלים קד-א), לא נתן מעזרו לנפשו, והבריו בתוך הדברים, מה רבו מעשיר ה', כולם בחכמה עשית, מלאה הארץ קניינר. ומבואר בחותם סופר כי אלו תמהים כאשר נראה שמן יורד מן השמים, ואין מתפעלים ממה שומרcia לחם מן הארץ, מפני שאנו רגילן לראות זאת. אבל דור המדבר שנולדו שם, וראו רק מן יורד מן השמים. לא היה זה אצלם לנס, כי ה' יש לו הכל בשם, וכמו שמוריד גשמי מורייד מן. ורק כאשר באו לארץ וראו איך זורען וחורשין וצומח ממנה כל סוג פירות, היה זה את להם לפלא, איך יצא האדמה פירות רבות מזורע אחד שנזרע ונركב. והמתבונן בהבריאה יתמלא אהבה ותשוקה גודלה לקונו.

וזה כל מה שברא הקב"ה בעוולמו לא בראו אלא לכבודו (אבות ו-יד). וכל הבריאה מכירה את קונה, ואומרת שירה תמידית לבוראם, וכמbovear בפרק שירה, שככל בעל Chi יש לה שירה מיוחדת הנוגעת לטבעה. ואיתה במדרש (תנחותם אחרי ט) רוח הקודש צוחת כי ממזרח שמש ועד מבואו גודל שמי בגוים (מלאכי א-אי), משעה שהשמש זורח עד שעיה שהוא שוקע, אין קלוטו של הקב"ה פוטק מפיו, שנאמר ממזרח שמש ועד מבואו. וכן את מוצאת בשעה שעמד יהושע ועשה מלוחמה בגבעון, מה כתיב שם, או ידבר יהושע לה' ביום תחת ה' את האמור ליפני בני ישראל, ויאמר לעני ישראל שמש בגבעון דום וגו' (יהושע י-יב), בקש יהושע לשתק את החמה אמר לו שמש בגבעון דום, לא אמר עמוד אלא דום, למה אמר לו דום, שככל זמן שהוא מקלט יש בו כח להלך, דום עמוד ע"ב.

ובזה יתבואר נבואת הנביא לעתיד, לא יהיה לך עוד המשם לאור יומם, ולנוגה הירוח לא יאיר לך, והיה לך ה' לאור עולם ואלקייך לתפארתך (שם ס-ט). כי בזמן הזה כאשר כבוד ה' הסתר דבר, ואין רואים שיש מנהיג להבריה, צריכין אנו להתעורר לאהבת ה' ויראותו מהמשמש והירוח, אשר השמים מספרים כבוד א-ל, ומעשה ידיו מגיד הרקיע (תהלים יט-ב). אבל לעתיד כאשר כבוד ה' עליך יירוח, ותתמלא הארץ דעתה את ה', לא נוצר עוד המשם והירח, שיאירו את עינינו להכير כבוד ה' ותפארתו, אלא והיה לך ה' לאור עולם ואלקייך לתפארתך, שתתגלה כבוד ה' על כל הארץ, וראו כלبشر ייחדיו כי פי ה'

דבר.

וזהנה ידועים הם דברי הארץ ז"ל (שער הכוונות ר"ה דרשו א) כי שני החדשים של תומו אב, שביהם אנו מקוננים על חורבן בית מקדשינו, הם כנגד שתי העינות. אשר על זה מקוננים, ענייני ייודעה מים (איכה א-טז) ע"ב. (ועיין בני יששכר אב א-ד). והענין יש לומר דידוע כי שתי העינות הם להורות, שיש להסתכל בעין אחת על גודלה הבורא, ובעין השניה על שפלות עצמו (עיין עבותה ישראל פ' שופטים). ובזמן שבית המקדש היה קיים, היו רואין עין בעין במקדש ה' גודלה הבורא, בעשרה נסائم שהיו שם תמיד (אבותה ה-ה), וממילא באו להכיר שפלותו של האדם, אשר הוא בריה קטנה ופללה נגר עצם רום גודל ה'. אך כאשר מפני חטאינו גלינו מארצנו, נחרס לנו כל זאת, וענין ענייני ייודעה מים, שאין רואין עוד גודלה הבורא, וממילא חסר גם בהכרת שפלות עצמו.

אך יש לומר עוד טעם שנברא האדם בשתי עינים, כי העין האחד הרי הוא צריך שלא יוכל בעז ואבן, והוא לטובה גופו. אבל לא די בזה בלבד, אלא הוא צריך עוד עין להביס גם על טובת חבריו, מה הוא יכול להטיב לו, ובמה יכול למלא חסרון חבריו, כי הרי עולם חסד יבנה. אך בבית שני הרי שנאת חנים היה ביניהם (יומא ט), וגם בבית ראשון הייתה חטא זה בנשיאי ישראל (שם). ואם כן לא השתמשו ביניהם כהוגן, שהיתה עיניהם ערוה באחריהם, ולכן ענייני ייודעה מים. והתיקון להו הוא להרבות אהבת חבריהם, ולהשתדל להטיב לאחרים, ומכל שכן למנוע מאונאת דברים, ודיבוריו לשון הרע וכו'.

מןנה, וכעת הכוכבים ישליימו זאת. וshawו מרום עיניכם, וראו מי בראש אלה, המוציא במספר צבאים וגוי (ישעה מ-כ').

הגליון הזה נתנדב על ידי		
מוח"ר ר' שמואל מאיר פשעירדה אפער הי"ז לרגל השמחה השוריה במענו בחגנו בנו לעול התורה והמצות	מוח"ר ר' אליעזר דב סאמוט הי"ז לרגל השמחה השוריה במענו בחולות בתו למל טוב	מוח"ר ר' יעקב קלין הי"ז לרגל השמחה השוריה במענו בחולות בתו למל טוב
הרוצה לנבד להוצאת הגליון יפנה להר"ר יואל ברדא"ש פיערעו ערך ערך הי"ז 347.425.2151		